

позиції достаточної фінансової основи, формування концепцій, оцінки научних розробок і пропозицій ведучих учених); діалектичний метод (познання «мístне самоуправління» філософська основа дослідження).

Результати дослідження. Визначено, що доходи бюджетів значительної частини муніципалітетів недостатньо забезпечені власними фінансовими ресурсами, необхідними для модернізації інфраструктури, рішення задач соціально-економічного розвитку. Встановлено, що в сучасних умовах відмова від заборгованості рівнозначна відмові від прискорення свого соціально-економічного розвитку.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що функціонування інституту муніципального кредитування можливо через: залучення коштів населення під будівництво інфраструктури (житло, дитячі садки тощо), вид векселів, муніципальні облігації; створення боргових агентств, в подальшому буде сприяти муніципалітетам і районам економічному зростанню, орієнтуючи місцеву інфраструктуру на потреби організацій і працівників.

Практична значимість полягає в можливості використання теоретичних і практичних результатів при формуванні стратегічних і програмних документів місцевого самоуправління в Україні, в практичній діяльності рішення проблем забезпечення потреб муніципальних фінансів.

Ключові слова муніципальні фінанси, муніципальні освіти, місцеві бюджети, міжбюджетні трансфери, механізм ефективного управління.

УДК 336.226.322

*Помулєва В.М.,
старший викладач кафедри обліку і аудиту,
Запорізький національний технічний університет*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНО-РЕГУЛЮЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ПДВ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження полягає у тому, що сучасна податкова політика України направлена на досягнення фінансової достатності бюджету, особливо в кризові періоди, не враховуючи соціально-регулюючої ролі податку.

Податок на додану вартість - загальнодержавний непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України (з 01.01.2011 р.) [1].

Сплата ПДВ, як і всіх непрямих податків, пов'язана з ціноутворюючими механізмами. Отже, за економічним змістом (та відповідно до прийнятої міжнародної класифікації податків) ПДВ є податком на споживання, і сплачується при споживанні кінцевим споживачем.

Оскільки носієм ПДВ є кінцевий споживач, то найбільше податкове навантаження з цього податку несуть фізичні особи, скорочується платоспроможний попит населення, а відтак – і обсяги виробництва. Український ПДВ перетворився на звичайний податок з обігу для кінцевих споживачів за надмірно високою ставкою 20%. Для населення з низькими доходами відсутня можливість належного існування, адже громадяни при таких доходах можуть задовольнити лише край необхідні матеріальні потреби, і саме вони є найбільш незахищеними і вразливими.

Фактично ПДВ виступає податком на доходи громадян, і ефективна ставка оподаткування в сукупності складає 35% (20% ПДВ при споживанні та 15% податку на доходи фізичних осіб).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми справляння ПДВ та шляхи їх вирішення досліджуються у фінансовій науці досить давно і достатньо широко.

Серед вітчизняних фахівців можна назвати роботи таких авторів, як В. Мельник, О. Солдатенко, В. Парнюк, Ю. Ярмоленко, В. Довгалюк. Проте, незважаючи на всі дослідження, й надалі продовжують існувати проблеми справляння ПДВ, які потребують вирішення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження необхідності податку на додану вартість, вітчизняної та зарубіжної практики застосування ставок при справлянні податку на додану вартість, пошук шляхів підвищення ефективності соціально-регулюючого механізму ПДВ в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ідея введення та застосування ПДВ належить співробітнику податкового департаменту Франції Морісу Лоре. Він описав схему дії ПДВ та обґрунтував його переваги перед податком з обігу. Такою перевагою, перш за все, було усунення каскадного ефекту при сплаті ПДВ [2]. Першою в 1954 р. ПДВ запровадила Франція. В його основу було покладено методику справляння податку з обігу.

Потім ПДВ набув великого поширення - спочатку в інших країнах Європи, а пізніше - в країнах Азії, Африки і Латинської Америки. На сьогодні податок на додану вартість стягується більше, ніж у 130 країнах світу. Його розмір відрізняється від 5 до 28%.

Наприклад, ставка ПДВ в Японії становить 5%, Канаді - 7%, Панамі - 5%, Росії - 18%. З економічно розвинених країн ПДВ відсутній в США, Швейцарії та Австралії, де замість нього діє податок з продажів за ставкою від 2 до 11%.

З 1992 р. податок на додану вартість було введено і в Україні. Україна взяла за основу французьку модель ПДВ. На початку 90-х років його ставка складала 28%, на сьогоднішній день її зменшено до 20%. Податковий кодекс України передбачає подальше зменшення ПДВ до 17% [1].

Введення ПДВ до податкової системи України обумовлене перш за все фіскальною метою – поповнення доходів державного бюджету. ПДВ за весь період його дії забезпечує регулярне надходження коштів до державного бюджету.

Платниками податку є всі учасники руху товару від виробника до роздрібного продавця і, таким чином, ПДВ обкладається вся система приватного і суспільного виробництва.

Якщо специфічні акцизи застосовуються до окремих груп товарів, то універсальний акциз, яким є ПДВ, нараховується на товари, роботи, послуги, які є об'єктом купівлі-продажу за універсальними ставками (незалежно від виду товарів) [3, с. 22].

Серед переваг дії ПДВ економісти відзначають ритмічність податкових надходжень, можливість стримування зростання цін, кризи перевиробництва, отримання надприбутків, можливість регулювання процесів споживання та ін.

Проте, більш як сорокарічний досвід застосування ПДВ у міжнародній практиці виявив складнощі його стягнення, і ще більші – при введенні в податкову систему держав. В більшості країн запровадження ПДВ ставало необхідним при зростанні бюджетного дефіциту, однак жодна держава з розвинутою ринковою економікою не починала вводити ПДВ у період економічного спаду, тому що сам механізм стягнення цього податку на споживання припускає наявність стабільного функціонального ринку збуту споживчої продукції [4, с. 128].

У другій половині XX століття в розвинених країнах ПДВ вводили з метою обмежити перевиробництво.

Механізм нарахування цього податку невиправдано ускладнений і практично стимулює спекулятивне посередництво (завдяки застосуванню єдиної ставки та однакових умов відшкодування податку із бюджету для всіх сфер діяльності).

Тому вважаємо, що питання щодо переваг ПДВ не є однозначним.

Предметом широких дискусій є доцільність його застосування та наслідки справляння для економічного розвитку і бюджету країни. Ряд економістів постійно виступають за його скасування.

Проте, у зв'язку з прагненням України до євроінтеграції, перспектив щодо відміни ПДВ в Україні немає, адже наявність ПДВ є обов'язковою умовою для вступу в ЄС нових членів.

Так, 11 квітня 1967 р. Рада ЄЕС прийняла Першу й Другу директиви про гармонізацію законодавств держав-членів, що регулюють непрямі податки. Перша директива впроваджувала в співтоваристві спільну систему ПДВ, друга – порядок його обчислення. В 1977 р. прийнято Шосту директиву 77/388/ЄЕС "Про гармонізацію законодавств держав-членів у сфері податків з обігу – спільна система податку на додану вартість: єдині умови обчислення". Шоста директива стала базовим нормативно-правовим актом ЄЕС з питань ПДВ, яку за критерієм обсягу регулювання можна порівняти з національним законом [5].

У світовій практиці податок на додану вартість вважається одним із основних бюджетоутворюючих непрямих податків.

Стосовно застосування ставок ПДВ в Україні, слід відмітити, що нульова ставка податку, на наш погляд, виправдно застосовується відповідно до міжнародної практики.

Застосування універсальної ставки 20% щодо всіх оподатковуваних товарів, робіт, послуг, полегшує обчислення (нарахування) податку як для платників, так і адміністрування для контролюючих органів, що сприяє наповненню бюджету. З іншої сторони, єдиний її розмір впливає на розмір відшкодування ПДВ із бюджету, особливо експортерам.

Слід відмітити, що деякі вітчизняні науковці вважають діючу ставку ПДВ завищеною і пропонують її зниження.

Вважаємо, що в Україні ставка ПДВ не є занадто високою у порівнянні з зарубіжними країнами, а з врахуванням її зниження до 17% - буде нижчою середньої ставки податку на додану вартість країн – ЄС (на сьогодні складає 20,7%).

Саме тому, більш доцільним кроком буде диференціація ставок при справлянні ПДВ і зниження їх для окремих сфер, галузей, операцій.

Проаналізуємо зарубіжний досвід застосування ставок ПДВ.

Так, ставка ПДВ в Японії становить 5%, Канаді - 7%, Панамі - 5% [6].

У Канаді діє податок на товари і послуги (GST) – 7%-ий канадський аналог ПДВ та федеральний податок з продажів (12% – 13,5%), що є в деякій мірі аналогом європейського ПДВ. За федеральним податком встановлені підвищені ставки (на предмети розкоші, автомобілі, спиртні й тютюнові вироби) та знижені (для будівельних матеріалів, послуг зв'язку) [7].

Податок на додану вартість у Японії у квітні 2013 року був уперше підвищений з 1997 р. до 8%, надалі планується його збільшення уже до кінця поточного року до рівня 20% з метою скорочення держборгу [8].

Для всіх платників в Ізраїлі (комерційних підприємств, фінансових інститутів, приватних підприємств) за цим податком діє єдина ставка - 17%. Тільки на операції некомерційних організацій ставка встановлена у розмірі 8,5 %. Для деяких платників (фінансових інститутів та некомерційних організацій) база визначається як сума фонду оплати праці та прибуток підприємства, тобто відрізняється від загальноприйнятої практики [9].

Застосування ставок ПДВ європейськими державами – членами ЄС наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Ставки податку на додану вартість країн ЄС

Країна	Рік введення ПДВ	Базова ставка під час введення ПДВ	Поточна базова ставка	Знижені ставки
1	2	3	4	5
Австрія	1973	16	20	10
Бельгія	1971	18	21	6; 12
Болгарія	1994	18	20	9
Великобританія	1973	10	20	5
Угорщина	1988	25	25	5; 18
Німеччина	1968	10	19	7
Греція	1987	18	23	6,5;13
Данія	1967	10	25	-
Ірландія	1972	16,37	21	4,8; 13,5
Іспанія	1986	12	18	4; 8
Італія	1973	12	20	4; 10
Кіпр	1992	5	15	5; 8
Латвія	1995	18	22	12
Литва	1994	18	21	5; 9
Люксембург	1970	8	15	3; 6
Мальта	1995	15	18	5
Нідерланди	1969	12	19	6

продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Польща	1993	22	23	5; 8
Португалія	1986	16	23	6; 13
Румунія	1993	18	24	5; 9
Словаччина	1993	23	20	10
Словенія	1999	19	20	8,5
Фінляндія	1994	22	23	9; 13
Франція	1968	16,66*	19,6	2,1; 5,5
Чехія	1993	23	20	10
Швеція	1969	11,11	25	6; 12
Естонія	1991	10	20	9

* - до 1970 року у Франції ставка встановлювалася з ціни з врахуванням ПДВ. Тобто фактично ставка складала 20% без врахування ПДВ.

Джерело : [10]

Таким чином, із даних табл. 1 видно, що найвищі ставки ПДВ на сьогодні діють в Угорщині, Данії, Швеції – 25%.

Найнижчі – на Кіпрі, в Люксембурзі – 15%, в Іспанії і на Мальті – 18%. Середня ставка по країнах ЄС – 20,7% [10].

В Угорщині з 1994 року встановлено дві податкові ставки: стандартну - 25% та пільгову – 12%. Крім того, з 1997 року були скасовані всі пільги на основні засоби, які ввозяться з-за кордону під час створення підприємства, а також можливість відшкодування податку при будівництві або придбанні нової квартири [11].

В Ірландії ПДВ для споживачів підвищений з 2014 року з 21% до 23% [12].

Загальний ПДВ у Франції з 2014 р. становить 20%, а не 19,6%, як у 2013 році. Ставка ПДВ для ресторанів зросла з 7% до 10% [13].

На сьогодні ні в одній країні ЄС немає підвищених ставок, хоча раніше в деяких країнах (приблизно до 1991 р.) їх рівень складав від 22-25% у Франції до 38% в Італії. Знижені ставки діють у всіх країнах, крім Данії.

У всіх країнах також діє ставка 0%, крім Португалії, де експорт оподатковується за ставкою 6% [10].

Із табл. 1 видно, що при запровадженні податку на додану вартість країнами ЄС, ставки ПДВ були вищими, ніж діючі на сьогодні, за виключенням Словаччини та Чехії, де відбулося їх зниження з 23% до 20%.

Всі інші країни йдуть по шляху підвищення ставок податку. Стабільною (25%) залишається ставка лише в Угорщині.

Таким чином, аналіз зарубіжного досвіду застосування ставок ПДВ вказує на той факт, що кожна країна вибирає свій шлях розвитку податкової системи держави відповідно до встановлених цілей та пріоритетів, більшість країн все ж їх підвищують.

Між тим, в країнах ЄС (крім Данії) з метою зменшення податкового навантаження на доходи найменш захищених споживачів поширена практика застосування диференційованих ставок. Таким чином, країни ЄС надають значення соціально-регулюючій функції ПДВ, використовуючи одну або декілька знижених ставок, здебільшого на товари та послуги першої необхідності.

В Україні ж ставка ПДВ вже на сьогодні є нижчою від деяких країн ЄС: Бельгії, Греції, Данії, Ірландії, Латвії, Литви, Польщі, Португалії, Румунії, Угорщини, Фінляндії, Швеції. Зі зниженням ПДВ до 17% Україна стане третьою (серед європейських) країною, що знижує ставки ПДВ.

Зниження ставки повинно призвести до зменшення цін на товари та послуги, сприятиме збільшенню обсягів реалізації, прискоренню кругообігу фінансових ресурсів, що вкрай важливо для ефективного функціонування фінансової системи, однак до зміни ставок оподаткування слід підходити виважено та обгрунтовано.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, в Україні ПДВ має фінансові переваги, так як є одним із основних бюджетоутворюючих податків.

Необхідність застосування ПДВ у податковій системі підтверджується загальноприйнятою міжнародною практикою, є обов'язковою умовою для вступу до ЄС, тому не викликає сумніву у зв'язку з прагненням України до євроінтеграції.

Незважаючи на те, що ставка ПДВ на сьогодні є нижчою від країн ЄС, податку на додану вартість в Україні притаманний високий податковий тиск на кінцевих споживачів.

Практика стягнення ПДВ у розвинених країнах свідчить про закономірність запровадження його диференційованих ставок за умов ефективного функціонування податкової служби, надання переваги соціальній ефективності податку [14].

На підставі проведеного дослідження, вважаємо за необхідне запровадження диференціації ставок ПДВ в Україні за групами товарів, зокрема, знижених ставок податку при постачанні товарів широкого вжитку, і перш за все, першої необхідності.

Крім того, більш дієвим механізмом буде зниження ставки безпосередньо у виробничих сферах економіки, що дозволить прискорити їх розвиток.

Слід зазначити, що МВФ пропонує урядам розглянути можливості розширення застосування податку на споживання, однак при цьому вказує на необхідність забезпечення захисту інтересів найменш забезпечених верств суспільства [15].

Запропоновані заходи дадуть можливість підвищити регулюючий та стимулюючий механізм ПДВ, нейтралізувати регресивність податку, пом'якшити його вплив. За рахунок зниження ставок безпосередньо у виробничих сферах економіки, відбудеться скорочення сфери посередництва, що, в свою чергу, зменшить ціни, а відтак і податкове навантаження на кінцевих споживачів.

Бібліографічний список

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Вронська Г. ПДВ: історія розвитку та міжнародна практика / Г. Вронська // Податкова правда. – 2012. - № 5, березень [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.vvplawfirm.com/ru/publicationsall/55-pubcat/226-2012-03-15-14-24-52>
3. Довгалюк В.І. Податкова система : [навч. посібник] / В.І. Довгалюк, Ю. Ю. Ярмоленко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 360 с.
4. Ткаченко Н.М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність : [навч.-метод. посібник] / Ткаченко Н.М., Горова Т.М., Ільєнко Н.О. ; Під загальною редакцією Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2004. – 554 с.
5. Мокану К. Законодавство ЄС з податку на додану вартість / К. Мокану // Юридичний журнал. – 2002. - № 3. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://justinian.com.ua/article.php?id=487>
6. Шляхи удосконалення порядку бюджетного відшкодування податку на додану вартість [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/33460>
7. Світовий досвід оподаткування: Канада [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/canada/>
8. Японія повинна підвищити ПДВ з 5% до 20% до 2020 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/mijnarodni-novini/112651.html>
9. Світовий досвід оподаткування: Ізраїль [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/55850.html>
10. Ставки НДС в странах Евросоюза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://taxman.org.ua/news.php?id=59>
11. Світовий досвід оподаткування: Угорщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/55389.html>
12. Міжнародний досвід: податкова система Ірландії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2011-povidomlenia-modernizatsia/59343.html
13. Податкова арифметика уряду Франції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/mijnarodni-novini/120385.html>

14. Нестор О.В. Зарубіжний досвід оподаткування ПДВ / О. В. Нестор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Economics/3_108734.doc.htm
15. МВФ: Заможні повинні сплачувати високі податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=536879043062980&id=438072012943684

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (2010), "Podatkovyi kodeks Ukrainy", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (access date March 9, 2014).
2. Vronska, H. (2012), "VAT: the history of development and international practice", *Podatkova pravda*, vol. 5, available at: <http://www.vvplawfirm.com/ru/publicationsall/55-pubcat/226-2012-03-15-14-24-52> (access date October 28, 2013).
3. Dovhaliuk, V.I. and Yarmolenko, Yu.Yu. (2007), *Podatkova systema* [Tax system], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, 360 p.
4. Tkachenko, N.M., Horova, T.M. and Iliencko, N.O. (2004), *Podatkovi systemy krain svitu ta Ukrainy. Oblik i zvitnist* [Tax systems of the countries of the world and Ukraine. Accounting], Alerta, Kyiv, Ukraine, 554 p.
5. Moku, K. (2002), "EU legislation on value added tax", *Yurydychnyj zhurnal*, vol. 3, available at: <http://justinian.com.ua/article.php?id=487> (access date March 9, 2014).
6. Ministerstvo yustytzii Ukrainy (2011), "Ways of improvement of the order of budgetary compensation of the value added tax", available at: <http://www.minjust.gov.ua/33460> (access date March 9, 2014).
7. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2013), "Global experience of the taxation: Canada", available at: <http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/canada/> (access date March 9, 2014).
8. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2013), "Japan should raise VAT from 5% to 20% by 2020", available at: <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/mijnarodni-novini/112651.html> (access date September 30, 2013).
9. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2010), "Global experience of the taxation: Israel", available at: <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/55850.html> (access date March 9, 2014).
10. "VAT rates in EU countries", available at: <http://taxman.org.ua/news.php?id=59> (access date March 9, 2014).
11. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2011), "Global experience of the taxation: Hungary", available at: <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/55389.html> (access date August 4, 2013).
12. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2011), "International experience: the tax system in Ireland", available at: http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2011-povidomlenia-modernizatsia/59343.html (access date August 4, 2013).
13. Ministerstvo dohodiv i zboriv Ukrainy (2013), "Tax arithmetic of the government of France", available at: <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/mijnarodni-novini/120385.html> (access date November 18, 2013).
14. Nestor, O. V. (2012), "Foreign experience VAT", available at: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Economics/3_108734.doc.htm (access date December 20, 2013).
15. "IMF: the Rich should pay higher taxes", available at: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=536879043062980&id=438072012943684 (access date October 18, 2013).

Помулєва В.М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНО-РЕГУЛЮЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ПДВ

Мета - дослідження необхідності податку на додану вартість, вітчизняної та зарубіжної практики застосування ставок податку на додану вартість, пошук шляхів підвищення соціально-регулюючого механізму ПДВ в Україні.

Методика дослідження. У процесі дослідження застосовувався діалектичний підхід до вивчення теоретичних засад і сучасного стану ПДВ, загальнонаукові методи: емпіричні

(спостереження, порівняння); емпірико-теоретичні (абстрагування; аналіз і синтез; індукція і дедукція; історико-логічний підхід); теоретичні (узагальнюючі (сходження від абстрактного до конкретного) та часткові методи (опис)), а також спеціальні методи збору, обробки інформації та аналітичної роботи: спостереження, групування, аналітичних таблиць, порівняння.

Результати. Обґрунтовано необхідність застосування в Україні податку на додану вартість в умовах євроінтеграції. Визначено, що сучасне реформування ПДВ не забезпечує захист інтересів найменш забезпечених верств суспільства відповідно до вимог МВФ.

Проаналізовано механізм застосування ставок ПДВ в Україні та в зарубіжних країнах, зокрема, в країнах ЄС. Визначено тенденції податкової політики зарубіжних країн щодо підвищення ставок ПДВ та їх диференціації.

Обґрунтовано необхідність удосконалення діючої практики справляння ПДВ з метою підвищення соціально-регулюючого механізму ПДВ.

Наукова новизна. Окреслені пропозиції щодо необхідності зниження ставки ПДВ для виробничих сфер діяльності з метою стимулювання їх розвитку та зниження податкового тиску, перекладання податкового тягаря на спекулятивні галузі, й відтак їх скорочення.

Практична значущість дослідження полягає у тому, що пропозиції з удосконалення механізму справляння ПДВ можуть бути реалізовані шляхом законодавчих змін, що сприятиме підвищенню соціальної та регулюючої ефективності податку на додану вартість.

Наукові положення даної статті можуть бути базою для подальших науково-практичних розробок у напрямку вдосконалення механізму ПДВ.

Ключові слова: податок на додану вартість, податкове навантаження, Податковий кодекс, ставки податку.

Pomulieva V.M. WAYS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF SOCIAL AND REGULATING MECHANISM OF VAT

Purpose - to study the need of value added tax, domestic and foreign practice of application of rates of the tax to the added cost, finding ways to improve the socio-regulating mechanism of VAT in Ukraine.

Methodology of research. In the course of this investigation dialectical approach to the study of the theoretical foundations of the current state of the VAT, General scientific methods: empirical observation and comparison); empirical and theoretical (abstraction, analysis and synthesis; induction and deduction; historical and logical approach); theoretical (generalizing (ascent from the abstract to the concrete) and partial methods (description)), as well as special methods of collecting, processing of information and analytical work: surveillance, grouping, analytical tables, comparison.

Results. The necessity of functioning in Ukraine VAT in the conditions of European integration. Determined that the modern VAT reform does not protect the interests of the poorest groups of society in accordance with the requirements of the IMF.

Analyzed the mechanism of application of rates of VAT in Ukraine and in foreign countries, in particular in EU countries. Defined trends of tax policy of foreign countries on increasing the rates of VAT and their differentiation.

The necessity of improving the current practice of collecting the VAT to improve the socio-regulating mechanism of VAT.

Originality. Outlines the proposals on the necessity of lowering the VAT rate for production spheres of activities to encourage their development and the reduction of tax pressure, shifting the tax burden on speculative industry and therefore reduce them.

Practical value of the research lies in the fact that proposals for improving the mechanism of VAT collection can be implemented through legislative changes that will promote social and regulatory efficiency of value added tax.

Scientific provision of this article may be the basis for further scientific and practical developments in the direction of improvement of the mechanism of VAT.

Key words: value added tax, tax burden, Tax Code, tax rates.

Помулева В.Н. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОЦИАЛЬНО-РЕГУЛИРУЮЩЕГО МЕХАНИЗМА НДС

Цель - исследование необходимости налога на добавленную стоимость, отечественной и зарубежной практики применения ставок налога на добавленную стоимость, поиск путей повышения эффективности социально-регулирующего механизма НДС в Украине.

Методика исследования. В процессе исследования применялся диалектический подход к изучению теоретических принципов и современного состояния НДС, общенаучные методы: эмпирические (наблюдение, сравнение); емпірико-теоретические (абстрагирование; анализ и синтез; индукция и дедукция; историко-логический подход); теоретические (обобщающие (восхождение от абстрактного к конкретному) и частичные методы (описание)), а также специальные методы сбора,

обработки информации и аналитической работы: наблюдение, группировка, аналитических таблиц, сравнение.

Результаты. Обоснована необходимость использования в Украине налога на добавленную стоимость в условиях евроинтеграции. Определено, что современное реформирование НДС не обеспечивает защиту интересов наименее обеспеченных слоев общества в соответствии с требованиями МВФ.

Проанализирован механизм применения ставок НДС в Украине и в зарубежных странах, в частности, в странах ЕС. Определены тенденции налоговой политики зарубежных стран относительно повышения ставок НДС и их дифференциации.

Обоснована необходимость усовершенствования действующей практики взимания НДС с целью повышения социально-регулирующего механизма НДС.

Научная новизна. Очерчены предложения относительно необходимости снижения ставки НДС для производственных сфер деятельности с целью стимулирования их развития и снижения налогового давления, переложения налоговой нагрузки на спекулятивные отрасли, и следовательно их сокращения.

Практическая значимость исследования заключается в том, что предложения по усовершенствованию механизма взимания НДС могут быть реализованы путем законодательных изменений, что будет способствовать повышению социальной и регулирующей эффективности налога на добавленную стоимость.

Научные положения данной статьи могут быть базой для дальнейших научно-практических разработок в направлении совершенствования механизма НДС.

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, налоговая нагрузка, Налоговый кодекс, ставки налога.